

תוקף סעיפים 1 עד 32 מיום ה-16 במאי 2012

3.0249 - הורדה בדרגה והשבת דרגה

פרק א' - הגדרות

1. בהוראה זו -

- א. "בית משפט" - בית משפט או בית דין אחר, למעט בית דין צבאי.
- ב. "בעל הדין" - כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "החש"ק").
- ג. "בעל הכשרה משפטית" - כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "החש"ק").
- ד. "גזר דין חלוט" - גזר דין שהתקופה להגשת ערעור עליו חלפה ולא הוגש עליו ערעור; ואם הוגש הערעור - גזר הדין שניתן בערעור.
- ה. "ועדה" - הוועדה הפועלת לפי סעיף 533 לחש"ק והעוסקות בהורדה מדרגה בשל עבירה שיש עימה קלון.
- ו. "ועדת מפקדים" - ועדה שהוקמה לפי סעיף 25 להלן.
- ז. "חייל" - קצין או חוגר בשירות הסדיר או בשירות המילואים.
- ח. "נתחייב בדין" - חייל שהורשע בבית משפט או בבית דין צבאי, לרבות אם בית המשפט קבע שביצע עבירה אף אם לא הורשע.

פרק ב' - הורדה בדרגה

המקרים שבהם יורד חייל מדרגתו

2. לא יורד חייל מדרגתו, אלא באחד מהמקרים האלה:
 - א. על-פי פסק דין של בית דין צבאי;
 - ב. על-פי החלטה שנתקבלה על-ידי ועדה;
 - ג. על-פי החלטת הרמטכ"ל שנתקבלה על-פי סעיף 533א לחש"ק;
 - ד. על-פי פסק דין של קצין שיפוט.
3. חייל שהורד בדרגה בפסק דין של בית דין צבאי - דינו כאילו הוענקה לו הדרגה שאליה הורד ביום שבו הפך גזר הדין לחלוט, אלא אם הורה בית הדין הצבאי אחרת.

סמכויות הוועדה

4. הוועדה רשאית להוריד חייל מדרגתו ולקבוע את הדרגה שאליה יורד, כדלהלן:
- א. אדם שנתחייב בדין על-ידי בית משפט בעבירה שיש עימה קלון, והוא בדרגת רס"ר ומעלה, בין שהוא משרת בצבא ובין שאינו משרת בו.
 - ב. אדם שהוא קצין, בין שהוא משרת בצבא ובין שאינו משרת בו, שהודה בביצוע מעשה המהווה לכאורה עבירה שיש עימה קלון, אך לא נתחייב בדין בעבירה, כאמור (לרבות בשל הסדר טיעון או הסדר אחר עם רשויות אכיפת החוק או רשויות הביטחון), ובלבד שלא זוכה בדין בשל אותה עבירה.
5. ניתן להביא בפני הוועדה חייל שנתחייב בדין על-ידי בית משפט בעבירה שיש עימה קלון, כמפורט בסעיף 4 סעיף משנה א' לעיל, אם נתקיים בו אחד מאלה:
- א. הוא נמנה עם הכוחות הסדירים של צה"ל או ביצע את העבירה בעודו נמנה עם הכוחות הסדירים בצה"ל, ונושא דרגת רס"ר ומעלה.
 - ב. הוא נמנה עם כוחות המילואים של צה"ל, והוא קצין בדרגת סרן ומעלה, ובתנאי שנגזר עליו בעקבות חיובו בעבירה, כאמור, עונש מאסר לריצוי בפועל.
 - ג. הוא אינו נמנה עוד עם הכוחות הסדירים או עם כוחות המילואים של צה"ל, והוא קצין בדרגת סא"ל ומעלה, ובתנאי שנגזר עליו בעקבות חיובו בעבירה, כאמור, עונש מאסר לריצוי בפועל.
 - ד. הוא קצין בדרגת אל"ם ומעלה.
 - ה. הוא נגד הנושא דרגת רס"ר ומעלה, שראש אכ"א החליט להביא את עניינו בפני הוועדה.
6. הודה קצין בביצוע מעשה שהוא לכאורה עבירה שיש עימה קלון, אך לא נתחייב בדין בעבירה, כמפורט בסעיף 4 סעיף משנה ב' לעיל - ניתן להביאו בפני הוועדה, אם נתקיים בו אחד מאלה:
- א. הוא קצין הנמנה עם הכוחות הסדירים של צה"ל או קצין שביצע את העבירה בעודו נמנה עם הכוחות הסדירים בצה"ל.
 - ב. הוא נמנה עם כוחות המילואים של צה"ל, והוא קצין בדרגת סא"ל ומעלה.
 - ג. הוא אינו נמנה עוד עם הכוחות הסדירים או עם כוחות המילואים של צה"ל, והוא קצין בדרגת אל"ם ומעלה.
 - ד. הוא קצין שראש אכ"א החליט להביא את עניינו בפני הוועדה.

הרכב הוועדה

7. הרכב הוועדה יהיה כדלהלן:
- א. שופט בדימוס שהוא קצין בדרגת אל"ם ומעלה, שמנינה הרמטכ"ל, בהמלצת נשיא בית הדין הצבאי לערעורים - יושב ראש הוועדה.

בלמ"ס

3.0249
הוראות הפיקוד העליון, 25 מרס 82

- ב. קצין בעל הכשרה משפטית, שמינה ראש אכ"א בתיאום עם הפרקליט הצבאי הראשי - חבר הוועדה.
- ג. קצין שמינה ראש אכ"א - חבר הוועדה.
8. בוועדה לא יישב חבר שדרגתו נמוכה מדרגת החייל שבעניינו דנה הוועדה.
9. נשיא בית הדין הצבאי לערעורים ימנה מזכיר לוועדה, וזה יהיה אחראי לאיסוף הנתונים והמסמכים הנחוצים לעבודת הוועדה, ולהעברתם לבעלי הדין, לקביעת מועדי הדיון בוועדה, להזמנת חברי הוועדה ובעלי הדין לדיונים, ולניהול פרוטוקול לשיבות הוועדה.

סדרי הדיון בפני הוועדה

10. מי שהסמיכו הפרקליט הצבאי הראשי, רשאי להביא בפני הוועדה, לשם הפעלת סמכותה לפי סעיף 533 לחש"ק, את עניינו של אדם שהתקיים בו האמור באחד מסעיפי המשנה א'-ה' בסעיף 5 לעיל או באחד מסעיפי המשנה א'-ד' בסעיף 6 לעיל.
11. הוועדה לא תהיה קשורה בסדרי הדין ובדיני הראיות, ככל שלא נקבעו לגביה בדין, ותפעל בדרך שתיראה לה הצודקת ביותר להכרעה.
12. פומביות הדיון תהיה כדלהלן:
- א. הוועדה תנהל את דיוניה בפומבי, אלא אם הורה יושב ראש הוועדה כי הדיון, כולו או מקצתו, יתנהל בדלתיים סגורות.
- ב. לא יפרסם אדם דבר על דיון המתנהל בדלתיים סגורות, אלא ברשות יושב ראש הוועדה, ולא יוציא פרוטוקול, לרבות החלטה של הוועדה, מכל דיון הנערך בדלתיים סגורות, אלא ברשות יושב ראש הוועדה.
13. דיון בוועדה יתקיים בנוכחות בעלי הדין. לא התייצב אחד מבעלי הדין לדיון, אף שהמועד הובא לידיעתו, והוועדה לא מצאה לנכון לדחות את הדיון למועד אחר - רשאית היא לקיים את הדיון ולקבל החלטה בהיעדרו.
14. החלטת הוועדה תהיה מנומקת ובכתב.

סמכויות נלוות של הוועדה

15. הוועדה תהיה מוסמכת לצרף להחלטתה המלצות, כדלהלן:
- א. לגבי חייל בשירות הקבע - המלצה להתיר את התחייבותו לשירות הקבע, כאמור בהפ"ע 3.0501: "שירות קבע בצה"ל". לעניין זה, יהיו לוועדה הסמכויות המוקנות לוועדה המייעצת לראש אכ"א לעניין התרת התחייבויות. המלצת הוועדה תהיה מנומקת ובכתב.

בלמ"ס

ב. לגבי חייל בשירות החובה או בשירות המילואים - המלצה על פיטורין משירות הביטחון, בהתאם לחוק שירות הביטחון [נוסח משולב], התשמ"ב-1985, ולחוק שירות מילואים, התשס"ח-2008. המלצת הוועדה תהיה מנומקת ובכתב.

ערעור על החלטת הוועדה

16. חייל שהוחלט להורידו מדרגתו, רשאי לערער על החלטת הוועדה בפני בית הדין הצבאי לערעורים, בתוך 30 ימים, מהיום שנמסרה לו ההודעה על החלטת הוועדה. נשיא בית הדין הצבאי לערעורים רשאי להתיר, לבקשת החייל, ערעור על החלטת הוועדה גם אם חלפו 30 הימים, כאמור לעיל.
17. בערעור ידון שופט צבאי-משפטן אחד בבית הדין הצבאי לערעורים. נשיא בית הדין הצבאי לערעורים רשאי לקבוע, כי הערעור ידון בפני הרכב של שלושה שופטים, ששניים מהם לפחות יהיו שופטים צבאיים-משפטיים. בערעור, כאמור, לא ידון מי שדרגתו נמוכה מדרגת החייל שדנים בעניינו.

פרק ג' - השבת דרגה וקידום בדרגה לאחר הורדה בדרגה

18. הגורם המוסמך להשיב דרגה לחייל ולקדמו בדרגה לאחר הורדה מדרגה לעניין פרק זה, הוא אחד מאלה:
- א. ראש אכ"א או מי שהוסמך לכך מטעמו, שדרגתו דרגת אל"ם ומעלה - לגבי כל חייל עד דרגת רס"ן, כולל;
- ב. הרמטכ"ל - לגבי כל חייל עד דרגת סא"ל, כולל;
- ג. הרמטכ"ל באישור שר הביטחון - לגבי קצינים בדרגת אל"ם ומעלה.

תנאים לקידום בדרגה או להשבת דרגה לאחר הורדה בדרגה

19. חייל שהורד בדרגה, יוכל לעלות בדרגה לאחר תום פרק הזמן המזערי (להלן: "פז"ם) הקבוע לכך, בתנאי שימלא אחר כל יתר התנאים להעלאתו בדרגה, הקבועים בפקודות הצבא המפורטות להלן: פ"מ 32.0202: "עקרונות קידום בדרגות הקצונה בצה"ל - שירות סדיר"; פ"מ 32.0314: "נגדים - תנאים להעלאה בדרגה"; פ"מ 31.0251: "עקרונות קידום הקצונה בצה"ל - שירות מילואים"; הק"א 32-03-09: "תנאים לקידום חוגרים בדרגות - שירות מילואים" והק"א 32-03-10: "תנאים לקידום חוגרים בדרגות - שירות חובה". לעניין חישוב הוותק בדרגה, לא יובא בחשבון הוותק שרכש החייל לפני שהורד בדרגה.
20. על אף האמור בסעיף 19 לעיל, ניתן לקדם לדרגת סג"ם קצין שהורד בדרגה לדרגת חוגר (להלן: "השבת דרגת קצונה"), וניתן לקדם בדרגה אחת קצין שהורד בדרגה ונשאר קצין, או חוגר שהורד בדרגה, אם התקיימו לגביו כל התנאים האלה:
- א. עברו 12 חודשים מיום שנכנסה לתוקף ההורדה בדרגה.
- ב. מפקדו המליץ להעלותו בדרגה.
- ג. ההעלאה בדרגה אושרה, כמפורט בסעיף 21 להלן.

בלמ"ס

3.0249
הוראות הפיקוד העליון, 25 מרס 82

- ד. לגבי חייל בשירות המילואים - מיום שנכנסה לתוקף ההורדה בדרגה, שירת החייל בשירות מילואים פעיל 25 ימים לפחות, אלא אם קבע לגביו ראש אכ"א, כי ניתן להסתפק בתקופה קצרה מזו.
21. הגורם המוסמך ראשי להורות על השבת דרגה או על קיצור פרק הזמן המזערי לקידום בדרגה אחת, לאחר שקיבל את חוות דעתה של ועדת המפקדים, כדלהלן.
22. חייל שהושבה לו דרגתו, יוכל להמשיך ולעלות בסולם הדרגות, ובלבד שהתקיימו לגביו כל יתר התנאים להעלאה בדרגה, כפי שהם קבועים בפקודות הצבא.
23. החלטת הגורם המוסמך היא סופית. החלטת הגורם המוסמך תהיה מנומקת ובכתב.
24. הרמטכ"ל, באישור שר הביטחון, ראשי להורות על השבת דרגה לחייל שהורד בדרגה, שלא כמפורט בהוראה זו, אם ראה צורך לעשות כן מטעמים מיוחדים שיירשמו.

ועדת מפקדים

25. הגורם המוסמך ימנה את ועדת המפקדים, וזה יהיה הרכבה:
- א. לגבי קצינים שדרגתם אל"ם ומעלה - על-פי החלטת הרמטכ"ל, וזו תינתן בנפרד לגבי כל חייל וחייל.
- ב. לגבי חיילים עד דרגת סא"ל, כולל -
- (1) קצין, המשמש או ששימש בעבר בתפקיד מפקד חטיבה או בתפקיד אחר המקביל לו - יו"ר הוועדה;
 - (2) קצין מהפרקליטות הצבאית בדרגת רס"ן ומעלה - חבר הוועדה;
 - (3) אכ"א - מחלקת הסגל - ראש המנהל המתאים (לגבי חייל בשירות הסדיר בלבד) - חבר הוועדה;
 - (4) אכ"א - ראש עתכ"א מילואים (לגבי חייל בשירות המילואים בלבד) - חבר הוועדה;
 - (5) אכ"א - ראש עתכ"א סדיר (לגבי חוגר בשירות החובה בלבד) - חבר הוועדה;
 - (6) רל"ש ראש אכ"א או קצין שדרגתו רס"ן ומעלה, ושהוסמך לכך מטעם ראש אכ"א - מזכיר הוועדה.
26. לוועדת המפקדים לא יתמנה חבר שדרגתו נמוכה מהדרגה שאליה ניתן לקדם את החייל שדנים בעניינו, למעט מזכיר הוועדה.
27. ועדת המפקדים תמליץ בפני הגורם המוסמך אם להשיב לחייל את דרגת הסג"ם או לקצר את פרק הזמן להעלאה בדרגה אחת, הכל לפי העניין. המלצת הוועדה תהיה מנומקת ובכתב.

בלמ"ס

פרק ד' - העלאה בדרגה בעקבות חנינה שהעניק נשיא המדינה

28. חייל שקיבל חנינה מנשיא המדינה, ונשיא המדינה לא קבע במפורש שדרגתו הקודמת של החייל תוחזר לו - לא יועלה בדרגה בעקבות החנינה. החייל יתקדם בדרגות בהתאם לפקודות הצבא, והוראות פרק ג' לעיל יחולו עליו, בשינויים המחוייבים.
29. נוסף על סמכויותיו, יהיה רשאי הגורם המוסמך, כהגדרתו בפרק ג' לעיל, להורות כי חייל שקיבל חנינה מאת נשיא המדינה ישוב לדרגה ממנה הורד או לדרגה אחרת, הנמוכה ממנה.
30. חייל, שהגורם המוסמך, כהגדרתו בפרק ג' לעיל, החליט שלא להחזיר לו את דרגתו הקודמת או לא להעלותו בדרגה - רשאי לערער על החלטת הגורם המוסמך בתוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה על ההחלטה. למען הסר ספק, כאשר הגורם המוסמך הוא הרמטכ"ל, החייל אינו רשאי לערער על החלטתו.

פרק ה' - העלאה בדרגה בעקבות הקלה בעונש

31. הגורם המוסמך לעניין פרק זה, הוא כדלהלן:
- א. לגבי גזר דין של בית הדין הצבאי לערעורים ושל בית דין צבאי מיוחד - הרמטכ"ל.
- ב. לגבי גזר דין אחר - ראש המחוז השיפוטי הרלוונטי, כמשמעו בחש"ן.
32. על-פי סעיף 442 לחש"ן, רשאי הגורם המוסמך, בתוך 30 ימים מהיום שפסק הדין נעשה חלוט, להקל בעונש, לרבות עונש הורדה בדרגה, שבית דין צבאי גזר על חייל. הגורם המוסמך רשאי לקבוע כי ההקלה בעונש תחול למפרע. החלטת הגורם המוסמך תהיה בכתב ותנומק.